

Handläggare: Christina Österling
Tfn: 08/508 09 527

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till utveckling och omstrukturering av boende för stadens äldre- yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Mona Lindgren
avdelningschef

Sammanfattning

Norrmalms stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen givits möjlighet att lämna yttrande över tjänsteutlåtandet ”utveckling och omstrukturering av boenden för stadens äldre”. Av yttrandet framgår att stadsdelsförvaltningen anser att det är viktigt med en övergripande och samordnad planering mellan stadsdelsnämnderna för att få en balans i det kommunala utbudet av äldreboendeplatser. Däremot anser inte stadsdelsförvaltningen att beslut om omstrukturering av äldreboenden skall fattas av kommunstyrelsen.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till förslaget om att omstrukturera vissa servicehus till seniorboende med hyresrätt. Stadsdelsförvaltningen föreslår också att servicehusen Dalagatan och Riddarsporren hus B skall få ingå i en eventuell tidigareläggning av att omstrukturera några servicehus till seniorboende.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats av stadsmiljö- och planeringsavdelningen i samarbete med vård- och omsorgsavdelningen beställare. En diskussion har ägt rum med Norrmalms stadsdelsnämnd och lokala pensionärsrådet den 11 september 2003. De fackliga organisationerna har informerats enligt samverkansavtalet.

Bakgrund

Staden måste vidta åtgärder för att anpassa utbudet av äldreboenden till behov och efterfrågan. Annars finns en risk för att staden på sikt kommer att ha en överkapacitet av äldreboenden.

Mot bakgrund av detta har stadsledningskontoret utarbetat ett tjänsteutlåtande gällande utveckling och omstrukturering av boenden för stadens äldre. Ärendet har skickats på remiss för yttrande till samtliga stadsdelsnämnder, AB Svenska Bostäder, AB familjebostäder och AB Stockholmshem.

Som underlag för tjänsteutlåtandet finns USK:s prognoser, stadsdelarnas äldreboendeplaner, servicehusutredningen och andra planeringsunderlag som har relevans för planering av äldreboenden.

USK:s prognoser

Enligt USK prognoser kommer behovet av äldreboenden med heldygnsomsorg att minska relativt kraftigt. Detta hänger samman med att antalet äldre över 80 år förväntas minska under de närmaste 20 åren. Störst är minskningen i centrala staden och östra söderort.

Äldreboendeplaner

Kommunstyrelsen antog den 1 mars 2001 en äldreboendeplan för staden. Som underlag för kommunfullmäktiges plan fanns lokala äldreboendeplaner som stadsdelsnämnderna tagit fram. Vid utarbetande av planerna har stadsdelsnämnderna arbetat i grupper som geografiskt och kommunikationsmässigt ligger nära varandra. Stadsdelsgruppernas äldreboendeplaner reviderades senast hösten 2002/våren 2003.

Av äldreboendeplanerna framgår att stadsdelsgruppernas planering i stort sett överensstämmer med det behov som framgår av USK:s prognos.

Stadsdelsgrupperna har, i äldreboendeplanerna, i regel inte redovisat några direkta avvecklingsplaner, om inte beslut redan är fattade och/eller genomförande påbörjats.

Servicehusutredningen

Som ett komplement till stadsdelsnämndernas boendeplaner har stadsledningskontoret gjort en genomgång av stadens servicehus, där lokalernas standard framför allt med hänsyn till tillgängligheten kartlagts.

Stadsledningskontorets övervägande och förslag till beslut

Mot bakgrund av de resultat som framkommit i USK: s prognoser, stadsdelsnämndernas äldreboendeplaner och servicehusinventeringen finns ett behov av att klargöra stadens inriktning och planeringsförutsättningarna för äldreboenden i staden.

Servicehusen

Enligt stadsledningskontoret finns skäl att, i likhet med vad flera stadsdelsnämnder föreslagit, överväga om en del servicehus bör övergå till att vara seniorboende med hyresrätt och bli en del av den reguljära bostadsmarknaden. Omvandling av en del av servicehusen till seniorboenden skulle bidra till att skapa en mer flexibel och rörlig bostadsmarknad. Vid en omstrukturering av servicehus till seniorboenden skulle de som idag bor i servicehusen ha möjlighet att bo kvar och få hemtjänst och vård på samma sätt som tidigare. När det finns en ledig lägenhet förmedlas den genom en kö.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna i uppdrag att förbereda en omvandling av en del av stadens servicehus till seniorboenden med hyresrätt.

I stadsdelsnämndernas uppdrag med att förbereda förändringen bör ingå att:

- ge förslag på vilka servicehus som i ett första skede ska omstruktureras till seniorboende senast den 31 december 2003.

Kommunstyrelsens bör få uppdrag att:

- tillsammans med kommunala bostadsbolagen ta fram en definition av vad staden avser med seniorboende med hyresrätt. Det finns i detta sammanhang anledning att se över om de ibland höga standardkrav som redovisas i LoBens utredning är ändamålsenliga.
- tillsammans med de kommunala bostadsbolagen och bostadsförmedlingen ta fram riktlinjer gällande hur förmedlingen av bostäder vid stadens seniorboenden ska gå till.
- tillsammans med stadsdelsnämnderna hålla en kontinuerlig dialog med stadens pensionärsorganisationer och de boende vid servicehusen för att informera om och ta in synpunkter på arbetet med att omstrukturera en del servicehus till seniorboenden.
- tillsammans med landstinget utreda och ta fram förslag på hur frågor kring hälso- och sjukvård ska lösas i seniorboenden.
- tillsammans med de kommunala bostadsbolagen ta fram förslag hur bostadskomplementära ytor i seniorboendena ska hanteras.
- informera och hålla samråd med länsstyrelsen kring stadens planer.
- inhämta erfarenheter från de kommuner som genomfört likande förändringar.
- pröva möjligheten att tidigare lägga förändringar ett halvår för de servicehus där stadsdelsnämnderna redan föreslagit en omvandling av servicehus till seniorboenden.
- särskilt överväga vilka konsekvenser det får när det förekommer blandad verksamhet i servicehusen.

- särskilt överväga juridiska aspekter i samband med förändringen
- skapa en särskild projektorganisation som svarar för att förbereda och genomföra förändringen.
- se över om det finns behov av kompensera stadsdelsnämnderna för eventuella tomgångshyror som kan uppstå till följd av förändringen.
- i övrigt vidta de förberedelser som bedöms vara nödvändiga för förändringens genomförande.

Kommunstyrelsen ska på samtliga dessa punkter till kommunfullmäktige redovisa utredningsresultat och förslag senast den 1 mars 2004.

Äldreboende med heldygnsomsorg

Stadsledningskontoret har uppfattat att det finns vissa oklarheter kring hur omstruktureringsbeslut ska tas. Detta har sin naturliga förklaring i att stadens rutiner och arbetssätt anpassats efter en situation där behovet av äldreboenden är ständigt växande. I finansborgarrådets förslag till budget för år 2004 föreslås att organisationen av de genomförandegrupper som finns för utbyggnad av äldreboende och andra områden ska ses över.

I avvaktan på en sådan översyn anser stadsledningskontoret att "genomförandegruppen för utbyggnad av äldreboenden" och "samordningsgruppen" ska granska förslag till omstruktureringar av äldreboenden. Samtliga förslag ska sedan godkännas av kommunstyrelsen. I korthet innebär förslaget att omstruktureringar av äldreboenden skall beredas av stadsdelsnämnderna och godkännas av kommunstyrelsen.

Förvaltningens förslag

Syftet med införandet av stadsdelsnämndsreformen var att uppnå ett ökat medborgarinflytande och en effektivare organisation. Nu när de ekonomiska förutsättningarna försämrats ställs mycket höga krav på en ansvarsfull ekonomisk politik. För att stadens verksamheter skall klara de uppsatt målen inom budget måste effektiviseringar och omprioriteringar ske. Det är viktigt att enheter snabbt kan avvecklas så att resurser som skulle kunna användas till service och omvårdnad inte binds i lokalkostnader. Stadsdelsnämndernas arbete skall bygga på helhetssyn och goda kunskaper om förhållandena i stadsdelarna. Detta står att läsa i Stockholms stads budget för 2004.

Övergripande och samordnad planering av äldreboenden är viktig

Stadsdelsförvaltningen anser att det är viktigt med en övergripande och samordnad planering mellan stadsdelsnämnderna för att skapa en balans i det kommunala utbudet av äldreboendeplatser.

Stadsdelsförvaltningens erfarenheten av att samarbeta i stadsdelsgrupper omkring äldreboendeplaneringen är positiv och vi anser att den övergripande planeringen har fungerat bra.

Omstruktureringar av äldreboenden bör inte beslutas av kommunstyrelsen
Stadsledningskontorets förslag att omstruktureringar av äldreboenden skall godkännas av kommunstyrelsen, är inte i linje med stadsdelsnämndsreformens syfte och stadsdelsnämndernas ansvar.

Stadsdelsnämnderna måste kunna fatta erforderliga beslut om förändringar av verksamheter för att kunna ta ansvar för sin budget. En beslutsordning som innebär att stadsdelsnämnderna bereder omstruktureringsärenden av äldreboenden och överlämnar till kommunstyrelsen för godkännande skulle innebära en förändring av stadsdelsnämndernas ansvar för att fatta de nödvändiga besluten om t.ex. avveckling.

Det skulle också skapa otydlighet och osäkerhet hos medborgarna om vilka beslut som fattas och vem som är ansvarig för besluten. De flesta medborgare som vill vara med och påverka vill kunna göra detta där besluten fattas. För detta inflytande har stadsdelsnämnderna utvecklat former med öppna möten och medborgarförslag mm.

Att omstruktureringsbesluten tas av respektive stadsdelsnämnd är inget hinder för att äldreboendena är en gemensam resurs för hela staden.

Omstrukturering av servicehus till seniorboende i linje med behov och efterfrågan
Det finns i dag en viss överkapacitet när det gäller servicehus. Samtidigt finns det en efterfrågan av boenden för personer som inte har något större omsorgs- och omvårdnadsbehov men som söker trygghet. I dag svarar de alltmer populära seniorboendena för detta utbud. Problemet är dock att många av seniorboendena är bostadsrätter eller nyproducerade hyresrätter med hög hyra vilket begränsar möjlighet för många äldre att välja detta alternativ. Stadsledningskontorets förslag om en omstrukturering av vissa servicehus till seniorboende med hyresrätt är i linje med det behov och den efterfrågan som finns.

Kommuncentrala behandlingen av servicehusen kostsam för Norrmalm
För Norrmalm blir den kommuncentrala behandlingen av servicehusen kostsam ur flera perspektiv. Den 22 maj i år beslutade stadsdelsnämnden om det framtida äldreboendet på Norrmalm (dnr. 530-366/03). Ett beslut som innebär att en minskning av antalet äldreboendeplatser kommer göras med ca 300. I beslutet ingick att hemställan görs hos kommunstyrelse om avveckling av servicehusen Dalagatan och Riddarsporren hus B som särskilt boende. Denna hemställan gjordes i samband med tertialrapport 1. Hemställan godkändes dock ej i avvaktan på den kommuncentrala behandlingen av frågan om servicehus.

En fördröjning av ärendet får ekonomiska konsekvenser för stadsdelen. I dag finns 60 tomma servicehuslägenheter på Norrmalm. Förutom tomgångshyror uppstår merkostnader för den vårdorganisation som måste finnas på ett särskilt boende och som inte kan utnyttjas effektivt. Genom att avveckla Dalagatan och Riddarsporren hus B som servicehus och i stället erbjuda motsvarande hemtjänst kan stadsdelsnämnden spara 9,2 mnkr, varav 5 mnkr. är lokalkostnader.

Ovissheten om vad som skall hända med Dalagatan och Riddarsporren hus B gör att det blir oattraktivt att flytta in där. Det skapar också en oro hos de som redan bor där. Vidare skapar ovissheten en rörlighet bland personalen som innebär att det är svårt att upprätthålla kvaliteten under en utdragen beslutsprocess.

Tidigareläggning av förändring av servicehusen i syfte att inhämta erfarenheter – Norrmalm vill vara med

I stadsledningskontorets förslag på uppdrag till kommunstyrelsen finns att pröva möjligheten att tidigarelägga förändringar av vissa servicehus med ett halvår. Detta där stadsdelsnämnderna redan föreslagit en omvandling av servicehus till seniorboende. Möjlighet kan då ges att inhämta erfarenheter som skulle komma till nytta när förändringen genomförs i sin helhet.

Då Norrmalms stadsdelsnämnd redan gjort en hemställan hos kommunstyrelsen om avveckling av servicehusen Dalagatan och Riddarsporren hus B som särskilt boende föreslår stadsdelsförvaltningen att dessa objekt får ingå i denna tidigareläggning.

Stadsdelsgrupp 2 har inte lämnat ofullständigt material i äldreboendeplanen

Slutligen vill stadsdelsförvaltningen göra en kommentar när det gäller uppgiften att stadsdelsgrupp 2 lämnat ofullständigt material i den reviderade äldreboendeplanen. Stadsdelsgrupp 2 kompletterade sin äldreboendeplan den 17 januari i år och har därmed lämnat ett fullständigt material. Detta har också bekräftats genom ett telefonsamtal med stadsledningskontoret, äldreomsorgsberedningens kansli. De kompletterade uppgifterna bör föras in i sammanställningen.

Bilagor

Remiss med begäran om yttrande över stadsledningskontorets förslag till utveckling och omstrukturering av boenden för stadens äldre.

Bilagor till remissärendet kan erhållas genom kontakt med nämndsekreterare Gunilla Schedin på telefon 508 09 015. Bilagorna kommer också finnas tillgängliga på stadsdelsnämndens sammanträde den 25 september.